

VERZWEGEN TRAUMA

Melissa Skaye

Uitgeverij LetterRijn Leidschendam

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Eerste druk, oktober 2019

© 2019 LetterRijn

Auteur: Melissa Skaye

Redactie: Theo van Rijn, Marlies de Bruin

Grafische vormgeving: LetterRijn

Drukwerk: Grafistar B.V., Lichtenvoorde

Uitgeverij: LetterRijn

www.letterrijn.nl

 LetterRijn

isbn: 978-94-918758-9-2

Eerder verscheen van Melissa Skaye:

Uit de VT-thrillerreeks:

Virtuele tango (2013)

Verboden tranen (2014)

Verleden tijd (2016)

Verminkte toekomst (2017)

Verknipte tegenstander (2018)

In onschuld (2017)

Meedogenloos (Sharpe & Skaye 2018)

Uit de Jeremy Jago fantasyreeks:

Het geheim van de Passage (2013)

De kracht van Assingna (2014)

De strijd om Gemini (2015)

De erfenis van Lotus (2016)

Proloog

2017, het heden.

Het mag duidelijk zijn dat een amputatie een zeer ingrijpende gebeurtenis is. De redenen om een amputatie uit te voeren, kunnen verschillend zijn. Toch komen ze in feite allemaal op hetzelfde neer: er is sprake van zodanige weefselschade dat het niet amputeren ernstige gevolgen heeft voor het verdere leven.

Doc keek neer op zijn patiënt. Deze man was de fortuinlijke eigenaar van twee gezonde, flink behaarde benen. Niet voor lang meer, maar dat wist de man nog niet. Hij wist sowieso niets, hij was volledig onder zeil.

‘Ik hoop dat je geen bloedverdunners slikt, maat, anders wordt het een zootje.’ Het zeil zou het bloed opvangen, net zoals het plastic scherm en de opvangbakken. Ja, Doc had zijn voorbereidingen goed getroffen.

Voor complicaties was hij niet bang. Doc was het amputeren niet verleerd, dat was al eerder gebleken. ‘Bij voorkeur,’ hij boog een stukje voorover, ‘wordt er in het ziekenhuis gewerkt met een multidisciplinair amputatieteam. Dat is nu niet het geval, ik doe het helemaal alleen.’

Een chirurg in het ziekenhuis zou een zo goed mogelijke stomp creëren, een die stevig genoeg is om met een prothese te lopen. Doc maakte zich daar geen zorgen over: het interesseerde hem niets als zijn patiënt niet meer zou kunnen lopen. Liever nooit meer, dat was zijn intentie.

Bij een knie-exarticulatie wordt het been door het kniegewricht geamputeerd. Het onderbeen wordt van het bovenbeen gescheiden. Aangezien het dijbeen hierbij volledig intact wordt gelaten, mag zijn patiënt zich gelukkig prijzen.

Hij klopte op het bovenbeen. ‘Voor het geval je het jezelf afvraagt, de operatie duurt ongeveer een uur.’ Doc controleerde de vitale functies. Ademhaling was prima, bloeddruk ook. Feitelijk lag de patiënt heel comfortabel, ook al zou diens mening daarover heel anders zijn, mocht hij ineens wakker worden en om zich heen kijken.

Maar dat zou niet gebeuren.

Alles lag netjes klaar, van de instrumenten tot en met hechtdraad en stompverband. Hij had handschoenen aangetrokken en was er klaar voor.

‘De belangrijkste doelstellingen in de fase direct na de operatie betreffen: wondgenezing, pijncontrole en het vormen van de amputatiestomp,’ zei hij. ‘Maar je hoeft niet naar mij te luisteren, hoor. Je mag lekker zelf uitzoeken wat je wilt. Met je psychische toestand zal het straks niet best zijn gesteld. Ik verwacht een heel laag zelfbeeld vol wanhoop en radeloosheid, woede misschien. Maar, hè, elk huisje heeft zijn kruisje, nietwaar?’

Meer uitleg was niet nodig. De man zou over niet al te lange tijd ontwaken en denken dat hij in een nachtmerrie was beland, waaruit hij niet kon ontsnappen.

Wist hij ook eens hoe dat was.

1

12 mei 2009
Nolan

Hij wist dat hij ooit zou worden gestraft voor wat hij had gedaan. Een diepgeworteld gevoel vertelde hem dat al jaren. Je kon niet ongestraft blijven als je tegenover de duivel had gestaan en hem zijn zin had gegeven. Hij had destijds geen andere keus gehad. Tenminste, daarmee suste hij zijn geweten. Was hij vredelievend geweest? Nooit had hij er met iemand over gesproken, niet met zijn familie en niet met zijn vrouw. Dit geheim zou hij meenemen in zijn graf.

Toen het net achter de rug was, deed hij alsof hij er niets mee te maken had gehad. Zijn leven ging gewoon door. Hij ademde en zou dat blijven doen. Maar dat stemmetje, een vals geknisper dat hem 's nachts wakker hield, verdween nooit helemaal.

Vandaag dacht hij er in ieder geval even niet aan en van een stem was geen sprake. Samen met zijn vrouw Angela, zoon Max en dochter Britt was hij onderweg naar Artis. De spaarkarten waren eindelijk vol en nu konden ze met korting naar de aapjes kijken. Ook al waren zijn kinderen elf en veertien, een dierentuin bleef leuk, ongeacht hoe groot je je voelde.

‘Pap, kunnen we straks een ritje maken met de tram?’ vroeg zijn elfjarige zoon. ‘Dat heb ik nog nooit gedaan.’

‘Een ritje?’ Britt lachte. ‘Dat doe je met een paard, dombo.’

‘We zullen zien, Max. Eerst Artis maar eens in.’ Ze waren bijna bij de Plantage Kerklaan waar de ingang van Artis zich bevindt. Het was druk op de weg en Nolan was zeer oplettend waar het de trams betrof. Door Amsterdam rijden was voor hem geen hobby en dat zou het nooit worden. Toen hij hier vroeger woonde, vond hij het al een gruwel om in de binnenstad aan het verkeer deel te nemen. Al die fietsers

die lukraak alle kanten op reden, voetgangers die zichzelf voorrang verleenden en de bumperklever was ook een doorn in zijn oog.

‘Waar wilde je met de tram naartoe?’ vroeg Angela aan Max.

‘Voor mij hoeft het niet,’ reageerde Britt nors. ‘Artis vind ik wel tof, maar een tram? Wat is daar nu aan?’

‘Jij hebt er al eens in gezeten toen je met school naar Amsterdam ging, maar ik niet. Ik wil dat ook.’

‘Baby! Er is geen moer aan. Meestal moet je staan omdat er geen plek is én dan al die zwetende, stinkende mensen. Gatver.’

Angela voorzag katjesspel en draaide zich een kwartslag. ‘We zien later wel of er nog tijd is om een tram te nemen.’

‘Mam, ik wil niet en ik ga niet!’

‘Ik wil wel, Britt,’ zei Max luid. ‘Dan blijf jij toch lekker alleen wachten in de auto.’

Het verkeerslicht sprong op groen. Nolan gaf een dot gas en ergerde zich niet alleen aan de bumperklever, maar ook aan zijn kinderen die, ondanks de verzoenende stem van hun moeder, gewoon doorgingen met bekvechten.

‘Jongens, schei uit,’ zei hij. ‘We gaan het natuurlijk wel gezellig houden. Anders keer ik om en is het doe! Artis.’

‘Maar pap, ik vroeg het alleen maar. *Zij* gaat meteen janken!’

‘Wat nou,’ riep Britt. ‘Jij bent hier de baby, ik niet. Ik leg je gewoon uit dat je niets mist aan een tram!’

‘Mag ik dat zelf bepalen?’

Nolan keek in zijn binnenspiegel en zag een slaande beweging. En nog een paar. ‘Nu is het afgelopen, anders zal ik even slaan.’ Hij zwiepte zijn rechterarm naar achteren en raakte doel.

‘Au, papa, je sloeg mij,’ riep Max. ‘Zij begon, ik niet.’

‘Ondankbare koters!’ Hij draaide zich een kwartslag en negeerde Angela die riep dat hij op de weg moest letten. ‘Doe verdomme jullie gordels om! Hoe oud zijn jullie, ik moet elke keer weer zeggen dat die klotegordels om moe...’

‘Nolan, remmen!’

In verwarring keek hij naar zijn vrouw die beide handen op het dashboard hield. Die ene seconde was genoeg om te beseffen dat hij een onherstelbare fout had gemaakt. Hij trapte op de rem, de bestuurder die vlak achter hem was blijven rijden dook in zijn kofferbak.

Daardoor kreeg zijn BMW een ongelooflijke zet. Nolan draaide aan het stuur, maar in zijn paniek precies de verkeerde kant op.

Voor hem botsten auto's op elkaar. In één seconde leek de vrouw die uit het niets opdook en door de lucht vloog, volkomen surrealistisch. Hij dacht: Wat doet ze in godsnaam op de weg?

Ineens was daar de tram.

Nolan hoorde geschreeuw en metaal op metaal, er vloog iets door de voorruit, hij zag armen en benen – waren dat zijn kinderen? – en in die paar seconden werd zijn BMW voortgeduwd door de tram. Daar waar ze eerst nog met z'n vieren waren, drong er nu van alles zijn auto binnen. Ondefinieerbaar, net zoals de lucht van benzine. In een split second realiseerde Nolan zich dat er iets met zijn benen aan de hand was, maar wat misschien nog wel meer indruk maakte, was de ijzingwekkende stilte in zijn auto. Zijn laatste gedachte was dat de dag des oordeels was aangebroken en zijn leven nooit meer hetzelfde zou zijn.

2

Zondag 8 januari 2017

Hoorn

Sanne

Ongelooflijk. Bizar. Er schoot Sanne Philips nog veel meer door het hoofd, terwijl ze in een modern ingerichte slaapkamer aan de Fruitlaan in Zwaag stond. Zwaag viel onder de gemeente Hoorn en de Fruitlaan lag maar tien minuten bij het politiebureau vandaan. Hoewel ze in haar leven al vaak op een plaats delict was geweest, had ze nog nooit zoiets eigenaardigs gezien. Het enige voordeel was dat het slachtoffer nog in leven was, maar of de man daar blij mee zou zijn, viel sterk te betwijfelen. Ze zei het niet hardop.

‘Ik heb over een andere zaak gehoord, in Zaandam, waar precies hetzelfde werd aangetroffen,’ zei Luca Borra, haar collega.

Aan zijn gezicht te zien, was hij net zo gechoqueerd als Sanne.

‘Een man op bed, dwars door de knie keurig geamputeerd, de stompen verzorgd en zijn benen netjes tegen de muur alsof het een stel laarzen betrof.’

Luca knikte. ‘Dat was een paar maanden geleden. Zoiets vergeet je niet snel, Sanne. Ik moet daar nu sterk aan denken.’

‘Ik weet ervan. Zag het op het nieuws, las het in de krant en we hebben het er op het bureau over gehad, weet je nog? In Zaandam, nu in Hoorn, of eigenlijk Zwaag. Dezelfde MO.’

Ze haalde diep adem. Het slachtoffer was zojuist opgehaald en naar het ziekenhuis vervoerd. Hij was volledig overstuur wakker geworden en wist op dat moment nog niet waarom, tot hij ontdekte dat hij geen onderbenen meer had. Toen was er meteen het besef van de oorzaak van zijn extreme pijn. Zijn vrouw was niet thuis, zij had nachtdienst. Hij gilde zo hard, dat de burens er wakker van werden. Aangezien ze

geen sleutel hadden, hebben ze zijn vrouw op haar mobiel gebeld. De telefoon van het slachtoffer lag tegenover het bed op een kastje, goed in het zicht, onmogelijk om te pakken voor een man die niet meer kon staan.

‘Dat was in Zaandam net zo,’ wist Luca te vertellen. ‘Wel een mobiel in de buurt en in het zicht, maar het slachtoffer kon er niet bij. Daar ging het om een alleenstaande man en het duurde lang voor men hem hoorde en er iemand kwam.’

‘Hoe kwam de dader binnen?’

‘Er waren sporen in de achtertuin, een gebroken ruit. Degene die de man te hulp schoot, was een buurman en die is op dezelfde manier naar binnen gegaan. Hij had wel politie gebeld, maar is niet blijven wachten tot ze arriveerden omdat het slachtoffer zo hard schreeuwde.’

‘Gruwelijk, serieus, dit slaat werkelijk alles. Amputatie!’

‘Het slachtoffer in Zaandam heeft niets gemerkt. Terwijl hij sliep werden zijn benen geamputeerd, later vonden ze zware rotzooi in zijn bloed. De dader had hem in zijn slaap gedrogeerd, hoogstwaarschijnlijk intraveneus, en kon zo zijn gang gaan. Het slachtoffer moest in leven blijven, dat is duidelijk te zien aan de verzorging naderhand. De stompen zijn vakkundig behandeld en omzwachteld.’

‘Die man in Zaandam mankeerde niets aan zijn benen, we hebben het hier niet over een barmhartige Samaritaan die anoniem mensen helpt,’ zei iemand van de technische recherche.

‘Het is wat je helpen noemt,’ reageerde Sanne.

‘Ik bedoel een of andere geschifte arts die dént barmhartig te zijn en iemand amputeert omdat hij bijvoorbeeld weet dat diegene iets mankeert. De bloedvaten, ik noem maar iets. Naar de reden valt alleen te raden, maar sommige mensen zijn nu eenmaal gestoord.’

‘Weet je wat mij ook opvalt?’ Sanne keek de slaapkamer rond. ‘Dat je helemaal geen sporen ziet. Geen bloed, niets. Zelfs niet op het bed.’

‘Een georganiseerde dader die zijn spullen netjes opruimt,’ zei Luca. ‘Doet wederom denken aan Zaandam, ook daar is niets gevonden. Vermoedelijk heeft de dader een stuk zeil meegenomen en dat onder het slachtoffer gelegd. Alles is goed schoongemaakt.’

‘Ik ruik iets van desinfecterende middelen, maar toch niet zo sterk als je zou verwachten. Hij nam de tijd en wist dat hij die had. Kennelijk was de dader ervan op de hoogte dat de man alleen thuis was en in dat geval denk je toch aan een bekende.’

‘Of niet, de dader is georganiseerd dus die heeft mogelijk alles in de gaten gehouden en heeft geweten wanneer hij zijn slag kon slaan.’

Luca liep naar Gerald den Daalder van de Forensische Opsporingsdienst: een grote, donkergetinte man met lichtblauwe ogen, die met de technische recherche stond te praten. Er werden monsters van de grond genomen en iemand stopte ze in zakjes.

Sanne had Gerald al enige tijd niet gezien. Ze onderhielden alleen contact als ze samen bij een zaak betrokken waren. Dan belde ze hem of er al informatie of uitslagen waren en dan nam hij altijd op met: *Op jouw kosten*. Een oude, enigszins flauwe grap, maar ze zou het missen als hij dat niet meer deed.

Gerald knikte om aan te geven dat hij Sanne en Luca had gezien, keek naar de onderbenen en schudde zijn hoofd. ‘Dan denk je toch dat je alles wel hebt meegemaakt,’ zei hij. ‘Geen sokken aan de voeten.’

‘Geweldig hoe bepaalde details jou opvallen,’ zei Sanne. Ze werd een beetje misselijk van de aanblik. De dader had de benen schoongemaakt, maar ze kon duidelijk het bot, de spieren en de pezen zien. ‘Wel of geen sokken lijkt mij niet van belang.’

Zijn blauwe ogen keken haar koel aan. Hij had geen andere blik, bedacht ze. ‘Alles kan belangrijk zijn, Philips. Het slachtoffer in Zaan- dam had bijvoorbeeld ook geen sokken aan.’

‘De slachtoffers sliepen,’ zei Luca.

‘Klopt, al zegt dat geen moer, ik slaap graag met sokken aan.’

Sanne kon niet bepalen of dit een geintje of de waarheid was.

Gerald had handschoenen aangetrokken. Hij bukte en pakte een onderbeen op. ‘Getint en met veel beharing, de nagels zijn kortgele- den keurig netjes geknipt en de hiel van eelt ontdaan. Iemand die zichzelf goed verzorgt of regelmatig een pedicure bezoekt. De dader vond het niet nodig om gebruik te maken van sokken en waarom ook? Juist als hij dat wel had gedaan, zou het veelzeggender zijn.’

‘Omdat het minder wreed zou staan als iemand zijn eigen onderbe- nen tegen de muur aantreft als de voeten sokken dragen?’ zei Sanne. ‘Lijkt me onzin.’

Gerald zette het been terug tegen de muur en richtte zich in zijn volle lengte op. ‘Voor deze man is het nieuwe jaar niet al te best be- gonnen. Is er in dit geval iets wél zinnig dan, Philips?’

De volgende ochtend werd de zaak op het bureau tijdens de ochtend-

briefing besproken. Sanne zette bekers koffie op tafel en ging naast Luca zitten.

‘Geen petje?’ Hij wees naar haar bruine loshangende krullen.

‘Vergeten.’

‘Ik zie je op het werk nooit zonder en begrijp nu waarom er naar je gekeken wordt.’

‘En ik maar denken dat ik met een smerige plek op mijn gezicht rondliep.’

‘Dat petje hoort bij jou, mensen weten niet beter, maar ik moet zeggen dat ...’

‘Ja, ja, dat je liever mijn krullen ziet.’ Ze trok een elastiek uit haar zak en maakte een staart. ‘Het voelt kaal.’

‘Het staat beter,’ hield hij vol.

‘Het is godgeklaagd,’ zei hoofdinspecteur Ramon van Rhoden en hij pakte daarmee ieders aandacht. ‘Je gaat nietsvermoedend naar bed om vervolgens zonder onderbenen te ontwaken. Een nachtmerrie, het kan niet surrealistischer zijn.’ Hij keek de groep rond. ‘Ik wil zo snel mogelijk resultaat, mensen, voor die idioot nog meer benen amputeert. Buurtonderzoek heeft nog niets opgeleverd, camera’s in de straat zijn niet gevonden.’

‘Wacht even,’ zei Patrick Jongbloed, een van Sannes favoriete collega’s waar ze al jaren fijn mee samenwerkte. ‘Er is een grijs busje in de straat gezien.’

‘Wie zegt dat?’ wilde Ramon weten. ‘En definieer *busje*.’

‘Een van de buurtbewoners die niet kon slapen en uit het raam stond te staren. Dit is pas bekendgemaakt, ik kreeg het vanmorgen door. Om welk merk het gaat, wist de man niet te vertellen, van de kleur was hij zeker dankzij het licht van straatlantaarns. Het kon een Volkswagen, maar ook een Mercedes zijn. In dat geval dacht hij aan een grote Sprinter. Kenteken onbekend, niet op gelet. Ook niet hoeveel personen erin zaten.’

‘Tijd?’

‘Rond twee uur ’s nachts reed het busje door de straat en het keerde niet terug, voor zover de getuige weet. Hij is weer naar bed gegaan.’

‘Wat weten we van het slachtoffer?’ vroeg Ramon.

Lars Alexander, een lange man met kort bruin haar en blauwe ogen, schraapte zijn keel. ‘Daar kan ik iets over vertellen. Elaro Martina is van Antilliaanse afkomst, net als zijn vrouw Esri. Ze hebben drie

kinderen die niet thuis waren ten tijde van hun vaders amputatie. Ze sliepen bij hun grootouders. Elaro is werkzoekende sinds hij werd wegbezuinigd en zou vandaag een sollicitatiegesprek hebben. Zijn vrouw is MDL-verpleegkundige. Grote familie, veel vrienden, maar er is niemand die kan bedenken wie hem heeft geamputeerd of waarom. Volgens de familie hebben zij geen vijanden.'

'Is er een persoonlijke connectie met die zaak uit Zaandam?' vroeg Ramon.

Luca schudde zijn hoofd. 'Steeff Botman. Daar heb ik naar gekeken, maar op de amputatie na hebben de slachtoffers niets met elkaar gemeen.'

'Op het oog.'

Nu knikte Luca. 'We duiken er uiteraard beter in, want de werkwijzen komen overeen.'

Aan de wand hingen diverse foto's. Zowel van het slachtoffer als van zijn slaapkamer, zijn lichaam en de geamputeerde onderbenen. Sanne was het volledig eens met Ramon: heel surrealistisch.

'Will, vertel me eens over je tijd in Amsterdam,' zei Sanne en ze trapelde kort met haar benen, blij dat zij ze nog had. Het was zondagavond, acht uur. Ze lagen heerlijk warm tegen elkaar aan in bed en hadden na het vrijen geen zin gehad om eruit te gaan. 'Heb je Roy Morsen eigenlijk leren kennen doordat je zo af en toe de recherche assisteerde?'

'Nee, Sanne, ik kende hem al.'

'Ik had zonder Roy niet bij de recherche gezeten, ik zal hem dus altijd dankbaar blijven.'

Toen Sanne drieëntwintig was, was ze zwanger van haar toenmalige vriend Troy. Op een zomeravond werd ze door een ontsnapte crimineel verkracht, en verloor zowel haar ongeboren zoontje als ook Troy die door de crimineel van het leven werd beroofd. Ze was buiten zichzelf geweest en had de man eigenhandig vermoord, wat Sanne haar net gestarte carrière had kunnen kosten. Roy, de man van haar oud-collega Beryl, had haar geholpen. Roy en Beryl waren naar Amsterdam verhuisd en overgeplaatst en er was weinig tot geen contact. De diepe betekenis van de gouden ketting die Sanne al jaren droeg, had ze Will zonder weinig woorden heel duidelijk gemaakt. Twee gouden engeltjes die een hartje omhelsden met drie diamantjes in het hart.

Hij sloeg een arm om haar heen en verstevigde zijn greep. 'Ik heb als paragnost bij aardig wat zaken geassisteerd.'

'Is er één die zo'n indruk op je heeft gemaakt dat je die nooit meer vergeet?'

'Ja, het afgehakte hoofd. Wat een gruwel was dat, lieverd. Die zaak zou ik heel graag willen vergeten.'

Ze ging er goed voor liggen. 'Vertel! Moet ik er chips bij pakken of zeg ik nu iets heel grofs?'

'Ik denk niet dat die chips je zal smaken, mij in ieder geval niet. Voor het ellendige geval met dat hoofd was er eerst een andere zaak waarvoor ik werd gevraagd, met een uitkomst die ik in mijn stoutste dromen niet zag aankomen.'

Ze ging overeind zitten, drapeerde zijn arm goed om haar heen, leunde tegen hem aan en zei: 'Ik luister.'

'Ik heb een dagboek waarin ik veel over mijn leven heb beschreven. Over mijn tijd voor en na Elize, mijn familie, maar ook over mijn werk bij de recherche.'

Sanne draaide zich een kwartslag en keek hem aan. 'Een dagboek, jij?'

'Het hielp om een en ander op een rijtje te krijgen,' zei hij eenvoudig.

'Met de hand geschreven?'

'Jazeker.'

'Je blijft me verbazen, Will de Jager.'

Hij opende het laatje van zijn nachtkastje en pakte een dagboek met een donkerblauw leren omslag. Hij gaf het haar en zei: 'Je begrijpt vast wel dat er paranormale zaken in vermeld staan. Mijn gedachten, wat ik zag en voelde. Ik weet dat jij het nog steeds hocus pocus shit vindt, zoals je het zo liefjes noemt, dus je bent gewaarschuwd. Je mag geloven wat je wilt geloven, zullen we dat afspreken? Je mag alles lezen, ik vertrouw je volledig, al weet ik zeker dat je vaak zal fronsen en cynisch denken, maar dat is niet erg. Ik besef heel goed dat het paranormale voor velen iets ongrijpbaars is.'

Ondanks dat ze dat allemaal wist, voelde ze zich ontroerd en zelfs trots. Een dagboek stond vol emoties en gedachten. Je nam letterlijk een kijkje in iemands hoofd. Sanne kustte hem. 'Dank je voor het vertrouwen.' Ze begon te lezen.

3

2015
Purmerend
Nolan

Nolan staarde uit het raam. Iedereen die naar hem keek zou kunnen denken dat hij van het uitzicht genoot. Nou ja, als iedereen in zijn kleine achtertuin stond, wat niet het geval was. Zijn linkermondhoek stond iets omhoog alsof hij glimlachte. Het kon ook een scheve grijns zijn. Niets was echter minder waar. Hij had geen controle over bepaalde gelaatsspieren en grijnsde non-stop.

Het was treurig dat hij dagelijks wachtte op de komst van Jace, zijn grote steun en toeverlaat. Als hij Jace niet had gehad, zou hij zichzelf van kant hebben gemaakt. Niet dat hij dit niet alsnog graag zou willen doen, maar het gevoel dat hij boete deed voor iets wat hij dubbel en dwars verdiende, zorgde ervoor dat hij zich schikte in dit lot. Hij moest juist blijven ademen om niet te vergeten wat hij had gedaan.

Nolan had dagelijks hulp nodig. Hij was lange tijd niet eens in staat geweest zijn eigen achterwerk fatsoenlijk af te vegen en zelf naar bed gaan of er juist uit, was onmogelijk. Door veel fysiotherapie en wilskracht – al was dat even ver te zoeken – kon hij na een lange tijd in ieder geval zelf naar de wc en in en uit bed komen. Plassen was een nieuwe ervaring geworden. Door middel van een operatie was er een gaatje in zijn navel gemaakt, waar de urinebuis naartoe was geleid. Om te kunnen plassen moest hij een katheter met een afvoerslang in zijn navel steken. Om zichzelf niet te bevuilen had hij een darmtraining moeten doen. Vroeger was hij geobstipeerd, bij vlagen had hij daar nog last van, maar het was van groot belang dat hij zijn darmen op gezette tijden leegde. Waar een mens zich al niet druk om moest maken.

Helemaal zelfstandig wonen was sinds het ongeluk niet meer mo-

gelijk. Via woonvoorziening Odion had hij op de begane grond een appartement met eigen voordeur. Er was een gemeenschappelijke huiskamer, zelfs een gemeenschappelijke tuin, maar daar kwam hij niet graag. Wel was er vierentwintig uur, zeven dagen per week een medewerker beschikbaar voor het geval hij hulp nodig had buiten de hulp om die hij dagelijks kreeg. Wat een feest. Hij was volgens de website veilig en geborgen, maar niet eerder in zijn leven voelde hij zich zo kwetsbaar. Een invalide. Vaak had hij aan zelfmoord gedacht, even zo vaak aan zijn broer. Die zou hem vast helpen, ondanks het feit dat Nolan zijn oudere broer niet bepaald goed had behandeld. Toch was de gedachte om zelfmoord te plegen makkelijker dan het oppakken van de telefoon. Diep in zijn hart wist Nolan dat hun ruzie niet de reden was dat hij niet belde, de waarheid lag veel dieper.

Hier had hij Jace leren kennen, die de gedachten aan zelfmoord uit zijn hoofd had weten te krijgen. Voor een tijdje tenminste. Jace had mooie donkerbruine ogen, de ellende was alleen dat hij met dit stel niets kon zien. *Staar*, had hij gezegd. *Dan denk je aan oude mensen, maar helaas ben ik iemand die daar op jonge leeftijd mee te maken kreeg. Niet getreurd, ik kreeg een staaroperatie en dat was het dan. Niet dus. Ik liep het risico op een netvliesloslating, maar ik dacht dat die kans wel heel klein zou zijn. Toch kreeg ik het in beide ogen. Daarop volgde een netvliesoperatie. Met zes maanden zou mijn zicht verbeteren, ik liep rond met rode en gezwollen ogen. Fel licht was een drama en ik had wazig zicht. In plaats van meer zicht te krijgen, werd het donkerder om me heen tot de dag dat ik helemaal niets meer zag. De artsen konden niets voor me doen.*

Hij sprak er niet graag over en dat respecteerde Nolan. Dat deed hij zelf ook niet als het om zijn ongeluk ging. Zes jaar waren voorbij, voor Nolan voelde het als de dag van gisteren. Tram veertien, van Amsterdam Centraal onderweg naar Artis. Nog vaak zag hij het gevaarte in zijn nachtmerries, net zoals de verwrongen, bebloede gezichten van zijn gezin. Britt en Max hadden hun gordels niet gedragen. Hij werd daar altijd zo boos om, hield zakgeld in als ze het vergaten, vertelde wat er kon gebeuren als ze een botsing kregen, maar het had niet mogen baten. Ze waren als lappenpoppen door de auto geschoten. Zijn mooie Angela brak haar nek.

Hij had de voordeur op een kiertje gezet en hoorde het tikkende

geluid van Jace' blindenstok. Hij draaide zijn rolstoel een kwartslag.

'Je zit zeker weer bij het raam naar buiten te turen?' klonk een warme stem.

'Jij ziet ook alles.'

Jace lachte en sloot met een hand de deur. 'Nou, hier ben ik dan, de blinde die de lamme helpt. Ik ruik iets, maar dat is geen koffie.'

'Jij zuipt altijd mijn koffie op. Ik denk dat ik maar eens kostgeld ga vragen, want je hebt zeker ook geen brood bij je?'

'Jij krijgt hier altijd donker boerenbruin en oude kaas, waar ik toevallig dol op ben.'

Nolan zorgde steevast dat er extra brood en beleg was als Jace kwam. 'Ja, dus?'

'Dus dat. Trouwens, je klaagt ook niet over de gasten die te pas en onpas voor je deur staan. Heb je al gegeten?'

'Nee, ik heb op jou gewacht, al zou het leuk zijn als jij eens eten meeneemt. En die gasten heten Bert, Noerie en Joost. Ze zijn eenzaam en ook jij staat te pas en onpas voor mijn deur.'

'Van een ander smaakt het toch een tikkie lekkerder. Vreemd, hè? Verder begrijp ik volkomen dat iedere bezoeker er een is en ik plaag je maar. De keren dat ik hen hoorde, heb ik zelfs nog kunnen lachen.'

'Dat gebeurt niet heel vaak, dus je had mazzel.' Vol bewondering bekeek hij hoe zijn vriend bij het aanrecht stond en handelingen verrichtte met de Senseo. Zo blind als een kip, maar die handicap had hij zichzelf zo eigen gemaakt dat er maar weinig fout ging. Soms sneuvelde er wel iets, maar Jace lachte alles weg. Wel stond hij voorover gebukt aangezien het aanrecht op Nolans rolstoelhoogte was.

Nolan bood geen hulp aan met de koffie, hij wist dat Jace dat niet wilde. Hij rolde naar de koelkast, pakte er boter en kaas uit en kweet zich van het klaarmaken van de boterhammen.

'Toen je binnenkwam, zei je dat je iets rook.'

'Ja, ik gok erop dat je gisteren bloemkool hebt gegeten.'

'Klopt, die stank blijft lang hangen, maar ik kook het liefst zo vaak mogelijk zelf.'

'Zolang je maar niet naar de algemene ruimte hoeft om gezellig met andere bewoners te eten.'

'Inderdaad. Hoe laat komt je vrouw je halen, Jace?'

'Ben je me nu al zat?'

‘Ja.’

‘Ze heeft dienst tot vier uur, dus zolang zit je nog met me opgescheept. En geen rare bek trekken, je hebt toch niets beters te doen.’ Zijn bulderende lach vulde de ruimte.

Jace was eenenveertig en twaalf jaar getrouwd. Hij had geen kinderen, maar wel het geluk dat zijn vrouw zijn zicht voor hem overnam. Thuis dan, elders wilde Jace juist alles zelf doen. Drie keer per week zette ze hem voor de deur af en pikte hem uren later weer op. Toen hij volledig blind werd, had hij zijn hoofd kaal laten scheren. Hij kon zichzelf toch niet meer zien en hoefde zich zo niet druk te maken over zijn kapsel. Zijn vrouw schoor hem sindsdien wekelijks.

‘Lekker bakkie,’ zei Jace toen hij op de bank zat. ‘Je mag van geluk spreken dat ik op een dag over je heen viel.’

Nolan nam een slok. ‘Vreemd eigenlijk.’

‘Wat is vreemd?’

‘Jij herinnert je nog hoe we elkaar anderhalf jaar geleden hebben ontmoet?’

‘Hoe zou ik dát kunnen vergeten?’

‘Ik was net vijf minuten buiten in mijn rolstoel en daar kwam jij. Je viel letterlijk over me heen.’

‘Ik lette niet op, ondanks dat ik toen nog wel een klein beetje kon zien. Mijn blikveld was niet ruim, het was alsof ik door een troebel glaasje keek. Mijn lieve vrouw was zo kwaad toen ze het hoorde. Ze wilde me naar binnen begeleiden, maar nee, ik was natuurlijk eigenwijs en zei dat ik mezelf wel kon redden. Bla bla. Dat heb ik nog verdomd lang moeten aanhoren.’

‘Na de schrik lachten we en bood ik je een kop koffie aan. Daarna spraken we af dat je hier altijd welkom was.’

‘Klopt. Maar wat bedoel je nu met vreemd?’

‘Hoe belangrijk je voor mij bent geworden. Qua gezelschap moet ik het zo nu en dan met Hein doen die niet bepaald praatziek is én Bert, Noerie en Joost, maar met hen voer ik geen diepgaande gesprekken.’

‘Hein, de klusjesman. Hij zal ongetwijfeld handig zijn als je een kapot onderdeel hier of daar hebt, maar ik heb hem nooit veel horen zeggen.’

‘Als ik alleen met hem ben, is hij iets toegankelijker, maar niet veel. Van hem weet ik wat hij komt doen. Ik heb nooit geweten wat jij

hier die dag kwam doen.' Raar, dat had hij zich gewoon nooit eerder afgevraagd, maar ineens was hij benieuwd. Misschien stond hij er nu pas voor open. Dat zou kunnen. Nolan voerde de laatste tijd veel gesprekken met zichzelf en was tot de conclusie gekomen dat er meer mensen met leed waren.

Jace haalde zijn schouders op, zijn hoofd omhooggericht. Zijn ogen waren niet zichtbaar, omdat hij een zonnebril droeg. Die droeg hij meestal. 'Ik ging op bezoek bij Jerry.'

'Er woont hier geen Jerry.'

'Jij woont in het appartement dat voorheen van een oud-klasgenoot was, ik dacht dat hij hier nog woonde. Jerry en ik waren ooit goede vrienden.'

'Zit hij ook in een rolstoel?'

'Destijds wel, nu niet meer. Hij is bij zijn zus ingetrokken tot hij een eigen woning kreeg.'

'Het is hier niet ideaal, maar ik zou nooit bij Ilona gaan wonen.'

'Dat weet ik, jij wilt je zus dat niet aandoen, maar vergeet niet dat Jerry niet langer in een rolstoel zit. Hij werkt zelfs weer en inwonet bij zijn zus was tijdelijk.'

'Ik zal nooit meer lopen, mijn ruggengraat en benen matchen niet meer. Ilona bezoekt me regelmatig en neemt me op twaalf mei altijd mee naar mijn vrouw en kinderen. Dan leggen we bloemen neer, huilen samen en drinken vervolgens een borrel.' Nolan slikte de brok in zijn keel weg. Nu janken was het laatste wat hij wilde.

'Wil je erover praten? Ik ben mijn zicht kwijtgeraakt, niet mijn gehoor en al zeker niet mijn empathie.'

'Laten we het erop houden dat ik een bloedhekel heb aan spaarprogramma's en ik degene die dat heeft bedacht zou willen neerschieten.'

'Dat moet je me echt even uitleggen, Nolan.'

'Van die acties bij supermarkten. Je krijgt bij elk tientje een zegel en als je boekje vol is, krijg je korting op pretparken en dierentuinen. Dat leidt tot hysterische vrouwen en kinderen, want alleen die betreffende supermarkt mag worden bezocht anders krijg je het boekje niet op tijd vol.'

'Ik geloof dat ik je nog steeds niet goed begrijp.'

'Artis, Jace. Fucking Artis. Als onze boekjes niet vol waren geraakt, was ik twaalf mei 2009 niet naar Amsterdam gereden en had ik mijn gezin nog gehad.'

‘Goed, nu begrijp ik je. Ik weet dat je er niet graag over praat, maar is er ooit een schuldige voor het ongeluk aangewezen?’

‘Niet dat ik weet. Was er wel iemand schuldig? Soms is iets een samenloop van omstandigheden, een menselijke fout omdat diegene werd afgeleid. Ik weet het niet. Ik zie nog steeds hun bebloede gezichten voor me. Alleen als ik foto’s bekijk, weet ik weer hoe mooi ze waren. Zie ik weer de puurheid in de gezichten van mijn kinderen. In mijn nachtmerries zie ik nog steeds die vrouw door de lucht vliegen, geschept door een auto.’

‘Vrouw?’

‘Ja, geen idee wat ze net op dat moment op de weg had te zoeken, maar een van de auto’s raakte haar zo hard dat ze omhoog werd geworpen.’ Nolan voelde zich misselijk. Hij rolde naar de keuken. ‘Je hebt gelijk, Jace. Ik praat er inderdaad niet graag over. Nog een bak koffie?’